

Lublin 18.03.2014

Sprawozdanie z działalności Komisji Polskiej Księgi Stadnej Kuców

Komisja powołana przez Zarząd PZHK w październiku 2012r. działała w następującym składzie

Dr hab. Ryszard Kolstrung – Przewodniczący;	hodowca kuców, UP w Lublinie
Panie Ewa Łobos	hodowca kuców, trener jeździectwa woj. mazowieckie
Monika Kania-Piątkowska	hodowca kuców sportowych woj. mazowieckie
Dobrochna Olesińska	inspektor WZHK w Gnieźnie
Grażyna Kujawska	z ramienia PZHK w Warszawie
Panowie Janusz Lawin	hodowca kuców, sędzia jeździecki woj. lubuskie
Jerzy Łukomski	hodowca kuców, sędzia jeździecki woj. wielkopolskie

Polska Księga Stadna Kuców została powołana **9.12.2010r** decyzją Ministra Rolnictwa jest bezpośrednią kontynuacją Rejestru Kuców i Koni Małych.

Opracowany i wydany przez Polski Związek Hodowców Koni w 1995 roku pierwszy Krajowy Rejestr Koni Małych – obejmuje 145 ogierów i 325 klaczy kuców w trzech zasadniczych grupach:

- 62 ogiery i 205 klaczy szetlandzkich i ich pochodnych do 110 cm;
- 76 ogierów i 105 klaczy kuców innych ras i krzyżówek,
w tym 39 ogierów i 61 klaczy kuców felińskich;
- 7 ogierów i 14 klaczy rasy fiordzkiej.

Drugi wydany przez PZHK w 2002 roku Rejestr Kuców i Koni Małych – obejmuje 270 ogierów i 567 klaczy kuców w V grupach:

- 91 ogierów i 187 klaczy pochodzenia szetlandzkiego do 110 cm;
- 80 ogierów i 201 klaczy kuców różnych ras i typów powyżej 110 cm;
- 47 ogierów i 70 klaczy kuców felińskich;
- 14 ogierów i 13 klaczy fiordzkich;
- 33 ogiery i 85 klaczy bez udowodnionego pochodzenia.

W 2009 r. stan klaczy wpisanych do rejestru wynosił 900, a ogierów 492.

Do roku 2010 zarejestrowano łącznie ponad 2500 kuców.

Zapisy do Polskiej Księgi Stadnej Kuców rozpoczęto dopiero w roku 2011, przy czym w dalszym ciągu istnieje RKKM, do którego wpisywane są kuce i konie małe nie spełniające warunków wpisu do Księgi.

W Polskiej Księdze Stadnej Kuców są prowadzone sekcje

- I – polski kuc szetlandzki (p. kuc sztl.) do 110cm wysokości w kłębie z udziałem min. 75% kuca szetlandzkiego
- II – polski kuc wierzchowy (pkw) o wzroście 111-148cm, o szerokim spektrum kojarzeń międzyrasowych oraz grupy kuców ras zagranicznych w możliwością ich wydzielenia jako sekcji po uzyskaniu wystarczającej liczebności (75klaczy, 25 ogierów) do prowadzenia hodowli w czystości rasy
- III – kuc feliński o optymalne wysokości 125 -140 cm (dopuszczalne 117-148) o pochodzeniu ograniczonym do kf i ras wyjściowych

Podstawowym celem hodowlanym jest uzyskiwanie w każdej sekcji kuców przydatnych przede wszystkim do sportowej i rekreacyjnej jazdy dzieci i młodzieży. Część z nich może wykazywać predyspozycje do użytkowania zaprzęgowego i/lub hipoterapii. Dlatego jednym z elementów selekcji są próby dzielności: wierzchowe lub zaprzęgowe zaliczane obowiązkowo dla koni hodowlanych najpóźniej do skończenia wieku 5 lat. Pierwsze sezony ogiery (3-4 letnie) mogą być wykorzystywane rozplodowo na podstawie zaliczonej połowej wstępnej próby dzielności.

Komisja Księgi na dwóch posiedzeniach najwięcej uwagi poświęciła dopracowaniu programu hodowlanego i zgłoszeniu stosownych poprawek zarówno w celach głównych jak i w programach prób dzielności.

Wszystkie kuce wpisywane do PKK mają badane DNA

Organizowane imprezy ogólnopolskie

I Czempionat Kuców w 2012r. 24 czerwca Sławno woj. łódzkie

Przedstawiono 25 kuców w tym 16 k. walijskich, 6 kf, 2 niem. wierzch., 1 pkw.

Wyróżniono ogiery kf i kuc wal.

II Czempionat Kuców w 2013r. 30 czerwca w miejscowości Prymusowa Wola. woj. łódzkie.

Niesprzyjające warunki atmosferyczne (skutki powodzi) spowodowały, że pierwotny termin z 9 czerwca musiał zostać przeniesiony na ostatnią niedzielę tj. 30 czerwca. Zmiana terminu na pewno wpłynęła na zmniejszona frekwencję. Przedstawiono tylko 21 kuców. Przywiezione kuce prezentowały cały zestaw ras i wielkości jaki jest dopuszczony do wpisu w Polskiej Księdze Stadnej Kuców i niestety różny poziom jakościowy i przygotowania do wystawy.

Najliczniej były reprezentowane kuce walijskie - 8 sztuk, polski kuc wierzchowy - 6 szt, 3 niemieckie kuce wierzchowe, 2 kuce felińskie i 2 kuce w typie szetlanda. Organizatorzy zakładali pierwotnie rozgrywanie czempionatów w 8 klasach, niestety z powodu nie spełnienia regulaminowych wymagań minimum 4 kuców w klasie, czempionaty faktycznie rozegrano tylko w dwóch klasach klaczy.

W poszczególnych Okręgach były organizowane regionalne wystawy i pokazy użytkowości koni z udziałem kuców (nie zawsze z udowodnionym pochodzeniem).

III W 2014r. Czempionatu Kuców planowany jest na 1-2 sierpnia w Wolicy koło Kalisza (woj. wielkopolskie). Komisja intensywnie pracowała nad wypracowaniem nowej formuły, zaproponowano aby równoległe z Czempionatem Hodowlanym rozgrywać Czempionat Użytkowy w trzech konkurencjach: ujeżdżenie, skoki przez przeszkody, skoki luzem (w roku bieżącym jako pokazy). Ma to na celu zarówno promocje wielostronnej przydatności użytkowej kuców, a także skłonienie hodowców do pracy nad kucami prezentowanymi jako hodowlane na wystawach co będzie zmniejszało premiowanie koni ładnych lecz mało użytecznych.

Na wystawach zwraca uwagę przewaga kuców walijskich (zarówno liczebna jak i pod względem sukcesów wystawowych), lecz pojawiająca się drobna, delikatna budowa i nadmierna pobudliwość obserwowana u wielu kuców walijskich budzi uzasadnione obawy, czy przedstawiciele tej rasy pojawiający się w Polsce, będą spełniali oczekiwania użytkowników jako kuce dla dzieci, a nie tylko jako wystawowe piękności.

Statystyka

Według zestawienia imiennego uzyskanego z Redakcji Ksiąg Stadnych w połowie 2013 r. zapisano do Polskiej Księgi Kuców 297 kuców różnych ras

Sekcja	Rasa kuca	ogierey	klacze	razem
p.k.szetl.		21	32	53
	pkw	19	39	58
	k. wal.	38	50	88
	k. n. wierz.	1	4	5
	k. connem.		4	4
	haflin.	2	31	33
p. k. w.				189
kf		12	44	56
Ogółem		93	204	297

Komisja rozważała możliwość utworzenia sekcji kuca walijskiego, jest to wg informacji z Okręgów najliczniej prezentowana rasy kuców zagranicznych, lecz tylko niewielka ich część jest wpisana do Księgi. Być może w 2014r rasa ta będzie prezentowana przez liczbę spełniającą warunki utworzenia odrębnej sekcji.

W niedalekiej przyszłości będzie uzasadnione wyłonienie także sekcji dla rasy haflinger.

Z powyższego wynika, że dalszy rozwój sekcji pkw będzie oparty o ogierey walijskie jako reproduktory, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na to, aby zdawały one pełne próby użyteczności

Próby dzielności są obligatoryjne dla ogierów a zalecane dla klaczy. Przeprowadzone są 3 rodzaje prób użyteczności:

- 1 – próba polowa - wstępna; kuce do 120 cm i pozostałe pow. 3lat
- 2 – polowa próba wierzchowa: do ukończenia 5 roku życia
- 3 – polowa próba zaprzęgowa; do ukończenia 5 roku życia
- 4 – alternatywą jest uzyskanie wybitnych wyników w sporcie (dla kuców 6 letnich i st.)

Tymczasem wg wykazu z PZHK w 2013 r. poddano próbom dzielności 74 kuców (w tym 48 klaczy i 26 ogierów), jednak tylko 9 z nich (3 klacze, 6 ogierów) zdawało polową próbę zaprzęgową. W roku 2013 żaden kuc nie zdawał próby wierzchowej, czyli użyteczności która powinna być wiodącą wg założeń hodowlanych PKKuców.

Można mieć nadzieję, że część z w/w ogierów zaliczy w przyszłości próbę sportową i tą drogą ich cenne geny będą mogły być wykorzystane w hodowli.

Ogólna liczba populacji kuców w Polsce czyli osobników do 148 cm w kłębie, wg liczby wydanych paszportów wynosi 24756 w tym 14180 klaczy. Odchów źrebiąt jest bardzo niski, w roku 2013 opisano tylko 993 źrebięta co oznaczałoby, że w roku kryta jest tylko jedna na 14 klaczy. Opisano 553 klaczki i 440 ogierków.

lp	województwo	Paszporty	Biuro ZHK	Ogierzy	w tym G	Klaczki	w tym G	Razem
1	PODLASKIE	610	BL Białystok	5	1	6	2	11
2	KUJAWSKO-POMORSKIE	1849	BY Bydgoszcz	34	9	43	9	77
4	ŚWIĘTOKRZYSKIE	400	KL Kielce	4	1	5	0	9
5	MAŁOPOLSKIE	1820	KR Kraków	54	16	70	16	124
6	ŚLĄSKIE	1641	KT Katowice	36	9	45	8	81
7	LUBELSKIE	1391	LB Lublin	21	12	33	10	54
8	ŁÓDZKIE	1442	LD Łódź	38	7	45	7	83
9	POMORSKIE	1464	ML Malbork	31	7	38	15	69
10	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	822	OL Olsztyn	13	3	16	4	29
11	WIELKOPOLSKIE	4610	PN Gniezno	117	27	144	27	261
12	MAZOWIECKIE II		RM Radom	1	0	1	1	2
13	PODKARPACKIE	1188	RZ Rzeszów	39	10	49	12	88
14	ZACHODNIOPOMORSKIE	1403	SZ Szczecin	17	7	24	7	41
15	DOLNOŚLĄSKIE	2012	WR Wrocław	56	15	71	13	127
16	MAZOWIECKIE I	2367	WS Warszawa	38	11	49	6	87
17	LUBUSKIE	811	ZG Zielona Góra	7	1	8	3	15
18	OPOLSKIE	926						
				511	136	647	140	1158
Ogółem			24756	klaczy 14180		4,6%	1,0%	
							0,6%	4,6%

Liczba kuców zarejestrowanych jako hodowlane wg zestawienia z poszczególnych biur okręgowych wynosi 1158 w tym 266 z księgą Główną co prawie odpowiada liczbie wpisanych do Polskiej Księgi Kuców. Pozostałe to kuce i małe konie z Rejestru.

Kuce o teoretycznie wysokiej wartości hodowlanej (wpisane do Polskiej Księgi Kuców) stanowią znikomy odsetek: klacze tylko 1% wszystkich klaczy (0,6% całej populacji).

A propos Rejestru Kuców i koni Małych Komisja uważa, że potrzebna jest dalsze utrzymanie ze względu na pojawiające się nowe kuce z niepełnym pochodzeniem a niezłej jakości pokrojowo-użytkowej a także koni ras małych przykładowo ostatnio wpisanych koni kabardyńskich, dla których przyjęto udział w rajdach długodystansowych jako próbę użytkowości pod siodłem.

BIURO ZHK	Ogiery	ogiery od R	ogiery od NN	Klacz	klacze od R	klacze od NN
1 BL Białystok	3	0	3	9	1	8
2 BY Bydgoszcz	23	4	19	23	5	18
3 KL Kielce	3	1	2	4	0	4
4 KR Kraków	32	12	20	39	14	25
5 KT Katowice	26	7	19	35	6	29
6 LB Lublin	8	4	4	17	5	12
7 LD Łódź	29	3	26	42	4	38
8 ML Malbork	23	6	17	51	13	38
9 OL Olsztyn	8	1	7	9	0	9
10 PN Gniezno	89	16	73	102	13	89
11 RM Radom	1	0	1	3	1	2
12 RZ Rzeszów	29	8	21	35	6	29
13 SZ Szczecin	10	1	9	21	2	19
14 WR Wrocław	39	7	32	47	9	38
WS						
15 Warszawa	27	8	19	23	2	21
ZG Zielona						
16 Góra	6	0	6	5	1	4
Ogółem	821	356		465		

Wszystkie zarejestrowane kuce hodowlane w liczbie 1158 (Księga i Rejestr łącznie) stanowią tylko 4,6% populacji kuców w Polsce.

Jak wydają się najważniejszym zadaniem stojącym przed Komisją a także inspektorami z Okręgowych Biur PZHK jest dotarcie z informacją i zachętą do wielkiej liczby właścicieli kuców aby byli zainteresowani rejestracją posiadanych kuców ze znanym pochodzeniem i prowadzeniem świadomej hodowli a nie tylko produkcji następnych pokoleń.

Niestety nie mamy na to pomysłu, w którym nie byłoby potrzebne wsparcie finansowe.

W imieniu Komisji ds. Księgi Kuców